

12. Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях № 995_151 12.08.1949. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_151#Text (дата звернення: 05.11.2023).

13. Кримінальний кодекс України № 2341-III 05.04.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 05.11.2023).

14. Міжнародне публічне право. Міжнародний захист прав людини: навч. посібник / за заг. ред. Т. Л. Сироїд. Харків: Право, 2019. 494 с.

15. Моца А. А., Моца В. В. Права людини в умовах воєнного стану. *Наукові перспективи*. № 4(22). 2022. С. 280–291.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-98>

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗШИРЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ЗБОРІВ СУДДІВ МІСЦЕВОГО ЗАГАЛЬНОГО СУДУ

Руденко Олена Анатоліївна

*кандидат юридичних наук, викладач юридичних дисциплін
Галицький фаховий коледж імені В'ячеслава Чорновола
м. Тернопіль, Україна*

Статтю 130-1 Конституції України передбачено, що для захисту професійних інтересів суддів та вирішення питань внутрішньої діяльності судів відповідно до закону діє суддівське самоврядування [1]. Одним із суб'єктів суддівського самоврядування є збори суддів, під якими законодавець пропонує розуміти зібрання суддів відповідного суду, на якому вони обговорюють питання внутрішньої діяльності цього суду та приймають колективні рішення з обговорюваних питань (ч. 1 ст. 128 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII (далі – Закон № 1402-VIII) [2]).

Повноваження зборів суддів місцевого загального суду визначено у ч. 5 ст. 128 Закону № 1402-VIII, відповідно до якої вони: 1) обговорюють питання щодо внутрішньої діяльності суду чи роботи конкретних суддів або працівників апарату суду та приймають з цих питань рішення, що є обов'язковими для суддів та працівників цього суду; 2) визначають спеціалізацію суддів з розгляду конкретних категорій справ; 3) визначають рівень навантаження на суддів відповідного суду з урахуванням виконання ними адміністративних або інших обов'язків; 4) заслуховують звіти суддів, які обіймають адміністративні посади в цьому суді, та керівника апарату суду;

5) звертаються з поданням про притягнення до дисциплінарної відповідальності адвоката, прокурора, посадової особи органу державної влади чи органу місцевого самоврядування за вчинення дій або бездіяльності, що порушують гарантії незалежності суду та судді. Слід сказати, що перелік повноважень зборів суддів місцевого загального суду, визначений у ч. 5 ст. 128 Закону № 1402-VIII, не є вичерпним [2]. Так, збори суддів місцевого загального суду наділені повноваженнями обирати суддів на адміністративні посади у цьому суді, звертатися з пропозиціями щодо питань діяльності суду до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, обговорювати питання щодо практики застосування законодавства, розробляти відповідні пропозиції щодо вдосконалення такої практики та законодавства та вносити їх на розгляд до Верховного Суду, обирати слідчих суддів, тощо.

Видається, законодавець правильно наділив збори суддів повноваженнями обговорювати питання щодо внутрішньої діяльності суду, роботи конкретних суддів чи працівників апарату суду. Питаннями щодо внутрішньої діяльності суду відповідно до ч. 3 ст. 126 Закону № 1402-VIII є організаційне забезпечення судів та діяльності суддів, соціальний захист суддів та їхніх сімей, а також інші питання, що безпосередньо не пов'язані зі здійсненням правосуддя [2]. Цілком зрозуміло, що винесення на порядок денний зазначеної проблематики дасть змогу виявити негативні явища у сфері організаційного забезпечення суду, визначити причини їх появи та шляхи вирішення. Обговорення роботи суддів може полягати у розгляді питання про дотримання ними встановлених процесуальними законами строків розгляду справ, виготовлення повних текстів судових рішень і видачі їх учасникам судового процесу та будь-яких вчинених ними дій як у суді, так і поза його межами. Утім, при цьому слід пам'ятати, що діяльність судді та робота суду багато в чому залежать від ефективності діяльності апарату суду з огляду на покладені на нього завдання. Не викликає сумніву, що причиною несвоєчасної здачі справ до канцелярії може бути не порушення суддею строків виготовлення процесуальних документів, а невиконання закріпленим за ним помічником свого обов'язку готувати проекти процесуальних документів чи незадовільна робота секретаря судового засідання. З огляду на це, законодавцем правильно наділено збори суддів повноваженнями обговорювати питання роботи працівників апарату суду.

Окремо слід зупинитися на повноваженні колективу суддів місцевого загального суду як суб'єкта суддівського самоврядування заслуховувати звіти суддів, що обіймають адміністративні повноваження у даному суді. Слід сказати, що голова суду та його заступники є центральними фігурами в колективі, а їх діяльність має суттєве

значення для підтримки роботи органу судової влади на належному рівні. Зважаючи на зазначену роль та виконувани повноваження, голова місцевого загального суду та його заступники повинні звітувати про свою діяльність перед зборами суддів, що обрали їх на ці адміністративні посади.

Слід сказати, що надавши зборам суддів право визначати спеціалізацію суддів з розгляду конкретних категорій справ, законодавець не визначив порядку реалізації зазначеного повноваження. Утім, на законодавчому рівні врегульовано порядок обрання слідчих суддів, які здійснюють повноваження з судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні в порядку, визначеному процесуальним законом. Таке обрання здійснюється зборами суддів місцевого загального суду за пропозицією голови суду або за пропозицією будь-якого судді місцевого загального суду, якщо пропозиція голови суду не була підтримана, на строк не більше трьох років (ч. 7 ст. 21 Закону № 1402-VIII [2]). В аналогічному порядку здійснюється обрання суддів (судді), уповноважених здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх (ч. 4 ст. 18 Закону № 1402-VIII [2]). Видається, ці законодавчі положення значно обмежують повноваження зборів суддів місцевого загального суду у визначенні спеціалізації суддів, оскільки будь-хто з колективу суддів може внести свою пропозицію лише у випадку, коли пропозиція голови суду не була підтримана. При цьому також не слід виключати можливість наявності фактослужбових зловживань з боку голови суду та його особистої зацікавленості у визначенні спеціалізації певних суддів зі здійснення судового контролю чи здійснення кримінального провадження щодо неповнолітніх. Враховуючи це, видається, що збори суддів мають бути наділені повноваженнями визначати спеціалізацію суддів з розгляду конкретних категорій справ за пропозицією голови суду або за пропозицією будь-якого судді цього суду.

Не менш важливим є надання зборам суддів місцевого загального суду можливості обговорювати питання щодо практики застосування законодавства і розробляти відповідні пропозиції щодо такої практики. Вивчення судьями місцевого загального суду практики розгляду певних категорій справ, обговорення і аналіз причин скасування чи зміни ухвалених ними рішень судами вищестоящих інстанцій має важливе значення для утвердження єдиної судової практики та ухвалення законних і обґрунтованих судових рішень.

Думається, законодавець невиправдано звужив повноваження зборів суддів місцевого загального суду у сфері звернень до органів державної влади і місцевого самоврядування, обмеживши їх лише пропозиціями. За своїм змістом пропозиція – це порада, рекомендація, у тоді як на

практиці можуть мати місце випадки посягання на самостійність місцевого загального суду і незалежність працюючих у ньому суддів, що, у свою чергу, потребуватиме звернення із клопотаннями чи заявами. Враховуючи зазначене, збори суддів слід наділити повноваженнями направляти звернення щодо питань діяльності суду до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які зобов'язані їх розглянути і дати відповідь по суті.

Отже, нині збори суддів місцевого загального суду уповноважені вирішувати широке коло питань, пов'язаних із внутрішньою діяльністю суду, та мають вплив на здійснення адміністрування у суді. Для забезпечення ефективного захисту професійних інтересів суддів та вирішення питань внутрішньої діяльності судів слід надати право будь-якому судді місцевого загального суду вносити пропозиції у сфері спеціалізації суддів з розгляду конкретних категорій справ незалежно від того, чи була підтримана пропозиція голови суду, а також наділити збори суддів повноваженнями направляти звернення щодо питань діяльності суду до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які зобов'язані їх розглянути і дати відповідь по суті.

Література:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 15.12.2023).
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 15.12.2023).